

Využitie bezdrôtových technológií v cestnej nákladnej doprave

Ing. Ján Raždík
Žilinská univerzita v Žiline
Fakulta špeciálneho inžinierstva

Spracovanie tohto článku bolo podporené projektom EasyWay

Úvod

Rýchly rozvoj informačných a bezdrôtových komunikačných technológií, ich aplikovanie do bežného života spôsobili, že tieto druhy technológií sa dostávajú do všetkých sfér. Veľký rozmach zaznamenali v oblasti logistiky, na rôznych úrovniach logistického reťazca. Využitie všetkých dostupných možností bezdrôtových technológií je však stále v začiatkoch a nie je využitý potenciál týchto pokrokových technológií.

Technológie na monitorovanie dopravy v reálnom čase (real time tracking)

Využitie monitorovania dopravy v reálnom čase sa postupne začleňuje do logistického reťazca a stáva sa nerozlučnou súčasťou danej firmy. Dôvod je jednoduchý, zákazník je čoraz náročnejší, je potrebné znižovať časy doručenia, chce vedieť kde sa nachádza jeho tovar, a chce mať prehľad, o tom kedy bude tovar na mieste doručenia. Všetky tieto činitele vedú k zvýšenému tlaku na špedičné firmy a čas dodania. Situácia sa zhoršuje najmä pre rýchlo sa pohybujúci spotrebný tovar. Sledovanie v reálnom čase umožňuje odosielateľovi aj prepravcovi aktívne riadiť poradie jednotlivých zásielok a tým zabezpečuje čo najpružnejšie reakcie na požiadavky zákazníka. Poskytuje tiež efektívnejšie využitie vozového parku a zvýšenie bezpečnosti prepravy a jej samotné zabezpečenie. Aj napriek tomu, že má veľký potenciál na zlepšenie efektívnosti logistických procesov a služieb, mnohé firmy neakceptujú tento trend a prichádzajú o možnosť časových a najmä finančných úspor.

Medzi technológie, ktoré podporujú požiadavky logistiky v reálnom čase patria:

- **GPS** (Global Positioning System - globálny systém určenia polohy),
- **GIS** (Geographical Information System - geografický informačný systém),
- **RFID** (Radio Frequency Identification - identifikácia pomocou rádiových frekvencií)
- zabudované systémy navrhnuté na sledovanie v reálnom čase.

Treba sa zamerať na časť logistického procesu, v ktorej bude konkrétne monitorovanie vozidla a návesu. Správne pochopenie monitorovania v reálnom čase, je dôležité z hľadiska nadväznosti na ďalšie časti logistického procesu.

	POPIS	VÝHODY/ NEVÝHODY
GPRS (General Packet Radio Service)	<ul style="list-style-type: none"> - technológia vysokorýchlostného prenosu - zvýšená rýchlosť dát nad 100 kb/s (kbps) - zdieľanie pre viacerých užívateľov - rovnaký rádiový kanál 	<ul style="list-style-type: none"> - vždy dostupné - nízka latencia - spoľahlivosť - účtované podľa množstva prenesených údajov
GSM- SMS (Short Message Service)	<ul style="list-style-type: none"> obmedzenie na posielanie 160 bajtov (rýchlosť 9,6 kb/s) - vyhradené spojenie v priebehu celého hovoru, bez ohľadu na to či boli, alebo neboli údaje odoslané 	<ul style="list-style-type: none"> - účtované podľa počtu odoslaných správ - vyššie náklady pri častejšom odosielaní správ - vysoká latencia - menej spoľahlivé
DDC (Direct Data Call)	<ul style="list-style-type: none"> - priame volanie z jedného telefónu na druhý údaje sú odoslaná namiesto hlasových správ. 	<ul style="list-style-type: none"> vysoká latencia veľmi nákladné účtované podľa času

Tab. č. 1 Porovnanie troch spôsobov dátového prenosu

Celý systém pre monitorovanie vozidiel v sebe zahŕňa telekomunikačné a informačné možnosti, ktoré sú integrované priamo vo vozidle. Medzi výhody zavedenia systému považujeme získavanie aktuálnych informácií o potrebných údajoch. Možnosti systému sa rozdeľujú na:

- získavanie údajov o vozidle,
- získavanie údajov o vodičovi,
- sledovanie návesu a prívěsu,
- písanie textových správ,
- kompletne ucelené zoznamy a doklady o doručení,
- informácie o doprave,
- navigácia vozidla.

Medzi najvyužívanejšie možnosti v rámci cestnej nákladnej dopravy, patrí práve monitorovanie polohy vozidla. Touto cestou môžeme získať všetky potrebné údaje o polohe, pohybe, stave a správaní sa vozidla, alebo vozového parku. Toto všetko nám umožňuje telematický kit (jednotka pre polohu vozidla), ktorý je namontovaný vo vozidle a zasiela údaje o polohe používateľa, pomocou mobilnej komunikačnej siete, a to buď priamo do počítača alebo pomocou špeciálneho softvéru priamo na webový server.

V praxi sa využívajú najčastejšie dva spôsoby monitorovania vozidiel:

- **Automatická poloha vozidla - AVL (Automatic Vehicle Location)**

Pracuje na princípe automatických prenosov, ktoré nám podávajú informácie o polohe v určitých časových intervaloch. Jednotka sa prevažne aktivuje pri naštartovaní automobilu. Po vypnutí motora jednotka prestane vysielat' údaje.

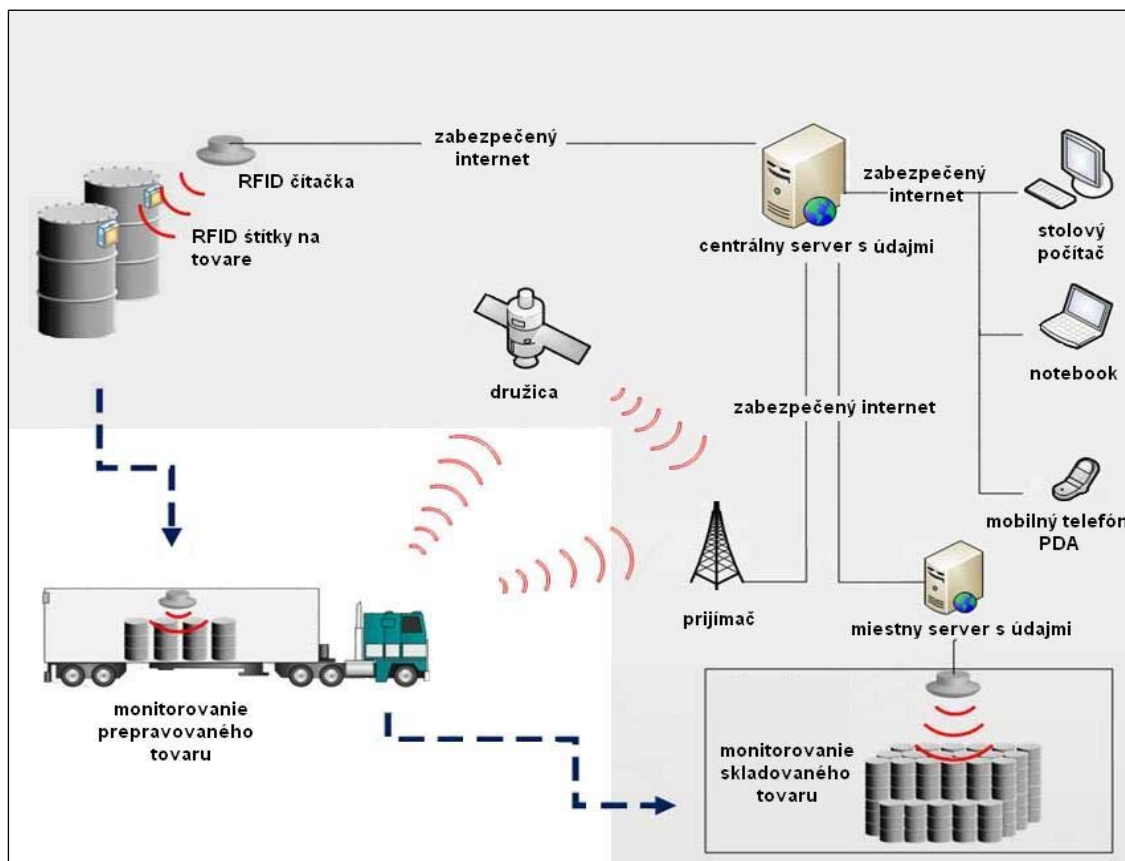
- **Aktívny monitorovací systém aktivovaný na základe udalostí - EATS (Events Activated Tracking System)**

Tento systém sa primárne používa ako prostriedok zabezpečenia vozidla, prípadne zvyšuje bezpečnosť vodiča. Ako príklad možno uviesť krádež návesu, kde sa následne pomocou pohybových čidiel, môže aktivovať systém sledovania a tým nás bude neustále informovať o aktuálnej polohe.

Telematický kit - jednotka pre polohu vozidla obsahuje tri základné časti:

- Hardvér:
  - palubný počítač,
  - GPS prijímač,
  - komunikačný modul,
- Prenos údajov:
  - bezdrôtové údajové siete,
  - časová citlivosť údajov,

- množstvo prenesených údajov,
- frekvencia prenosu údajov,
- typ spojenia (pravidelné, alebo nepravidelné),
- Softvér:
  - mapovanie správ,
  - podávanie správ.

Obr. č. 1 Znáročenie schémy systému monitorovania pohybu vozidla

Rozmach a využitie GPS na sledovanie pohybu vozidiel sa v plnej miere prejavil v USA. Európska únia, konkrétne Slovensko zaostáva a pre mnohé firmy ktoré sa zaoberajú špedičnou činnosťou je to otázka ďalekej budúcnosti. me, aby preskúmala Výber trás na prepravu nebezpečných nákladov.

RFID vs. telematické systémy

RFID sa najčastejšie využíva na monitorovanie v skladoch, výrobnom prostredí, pre individuálne výrobky. Nedávno bol však použitý pri sledovaní vozidiel. Je dobré porovnať jednotlivé výhody a nevýhody pri využívaní týchto dvoch rôznych technológií. Telematický systém sledovania funguje takmer nepretržite bez ohľadu na to, kde sa vozidlo nachádza, v prípade monitorovania pomocou RFID je potrebné mať k dispozícii aktívne RFID čítačky, zadefinované kritické kontrolné body a špeciálny softvér pre spracovanie.

Veľká podobnosť medzi telematickými a RFID systémami je v tom, že v súčasnej praxi oba systémy využívajú on-line systém automatického zberu a analýzy údajov, a možnosť prepojenie s inými podnikovými systémami. Obrovskou výhodou monitorovania pomocou RFID je v tom, že okrem sledovania jednotlivého tovaru alebo prípojného vozidla, umožňuje získať aj súvisiace informácie o náklade. RFID je vhodnejšie na detailnejší monitoring na kratšie vzdialenosti, telematické systémy

vyhrávajú na dlhších vzdialenostiach. Telematické systémy využívajúce GPS alebo GIS technológiu môže priniesť skutočné výhody pre dnešnú modernú logistiku a riadenie, ich výhoda je v nižších ekonomických nákladoch v porovnaní s RFID technológiou.

Záver

Využívanie moderných technológií akými sú telematické, alebo RFID systémy prinášajú mnohé výhody na rôznych úrovniach logistického reťazca. Predpokladá sa že budú čoraz častejšie využívané aj v iných odvetviach ako len v doprave. Pred zavedením takýchto systémov v reálnom čase je dôležité prehodnotiť a posúdiť vynaložené náklady a získané prínosy, Trend do budúcnosti počítajú s vylepšovaním doteraz zavedených systémov a výskum sa zameriava najmä na nové alternatívne technológie ktoré by znamenali ďalší krok v pred.

Literatúra

- [1] Wanga, Y., Potterb, A.: *The application of real time tracking technologies in freight transport*
In: Logistics Systems Dynamics Group, Cardiff Business School, UK
- [2] Dolnák, I.: *Radio frequency identification in logistics*, In: Logistyka i transport : Zeszyty naukowe Międzynarodowej Wyższej Szkoły Logistyki i Transportu we Wrocławiu. ISSN 1734-2015. Vol. 3, Nr. 2 (2006), s. 23-26.
- [3] Dolnák, I.: *Rádiofrekvenčná identifikácia objektov* In: Sborník příspěvků 3. doktorandské konference s mezinárodní účastí, Univerzita obrany v Brně, 2006. ISBN 80-7231-135-2. 4 s.
- [4] Šusteková, D.: *Využitie nových pokrokových technológií IT vo verejnej hromadnej doprave*
In: Aktuální problémy v dopravě 2009, Pardubice 2009. ISBN 978-80-86530-58-1. s. 242-247.
- [5] Šusteková, D.: *Prenos údajov prostredníctvom sietí GPS a GPRS v cestnej nákladnej doprave*
In: Doprava a spoje, internetový časopis. ISSN 1336-7676. č. 1 (2009), s. 102-105.

Recenzent

doc. Ing. Zdeněk Dvořák, PhD. – FŠI ŽU v Žiline

Internetové noviny pre rozvoj
logistiky na Slovensku.

ISSN: 1336-5851